

[Ragnhild Andersen.]

tal, fordi jeg finder anledning til at spørge den højtærede minister, om han ikke mener, tiden snart er inde til at forbedre lovgivningen for Færøerne, således at de ældre og invaliderede dér får samme vilkår eller tilnærmelsesvis samme vilkår som dem, der gælder for de ældre og invaliderede i den del af riget, som vi bebor.

Som sagt medvirker vi gerne til denne lempelse i fradragsreglerne for rentemodtagere, men vi havde fundet det mere tilfredsstillende, om man samtidig havde givet en forbedring til de dårligst stillede blandt alders- og invaliderentemodtagerne.

Socialministeren (Bomholt): Til det ærede medlem fru Ragnhild Andersen kan jeg sige, at yderligere ændringer i denne lovgivning må bero på landsstyrets indstilling og forslag.

Jeg takker i øvrigt for den forstående og saglige behandling af lovforslaget og for den givne tilslutning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om en særlig ydelse til enlige mødre.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1381; fremsættelsen i tidenden sp. 2899).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Sofie Pedersen: Jeg vil gerne takke den højtærede socialminister for fremsættelsen af dette lovforslag. Jeg ved, at det vil blive velvilligt modtaget af de mange mødre, som kommer ind under den kategori, hvorom dette lovforslag drejer sig. Forslaget betyder jo en fortsættelse af den lov om en særlig ydelse til enlige mødre, som blev enstemmigt vedtaget i det høje ting i fjor og stadfæstet den 12. april 1957. Dog skal jeg bemærke, at det nu foreslås, at denne særlige ydelse forhøjes med 5 kr. pr. halvår, 10 kr. om

året, således at der vil kunne udbetales de pågældende mødre 95 kr. henholdsvis den 1. juli 1958 og den 1. januar 1959. Det er indtil videre meget påkrævet, at dette lovforslag gennemføres, og jeg skal derfor på mit partis vegne varmt anbefale det til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Lorentzen: Jeg er i den behagelige situation på mit partis vegne at kunne anbefale det foreliggende lovforslag; dets fremsættelse er jo i virkeligheden kun opfyldelse af det løfte, som alle de udvalgsberettigede partier gav, da loven om folkeforsikring blev behandlet.

Erna Sørensen: Det konservative folkeparti tiltræder det foreliggende lovforslag. Jeg har et enkelt spørgsmål til den højtærede socialminister: har man nogen oversigt over, om retten til at få udbetalt disse halvårige ydelser udnyttes af samtlige enlige mødre?

Else Zeuthen: Som de andre partier vil også vi fra det radikale venstres side gerne give vor tilslutning til, at det foreslåede beløb udbetales til de pågældende enlige mødre. Jeg vil imidlertid fremhæve, at vi gerne ser en mere permanent ordning for udbetaling af denne ydelse i lighed med den ordning, der gælder for alders- og invalidepensionen. Efter vor mening må det da være i form af en forhøjelse af børnetilskuddet.

Gudrun Bjørner: Også retsforbundet tiltræder det foreliggende lovforslag.

Ragnhild Andersen: Den kommunistiske gruppe medvirker gerne til gennemførelsen af dette lovforslag. Som allerede fremhævet af ministeren ved lovforslagets fremsættelse drejer det sig i det væsentlige om en forlængelse af en hidtil givne engangsydelse til enker og enlige mødre på to gange 90 kr. årlig. Lovforslagets sætser er dog under hensyn til prisstigningerne blevet forbedret med 5 kr. pr. udbetalingsgang, således at enkerne og de enlige mødre altså i fremtiden vil få to gange 95 kr. årlig. Det er en lille forbedring, som min gruppe og ganske kan give sin tilslutning.

[Ragnhild Andersen.]

Hvad angår udnyttelsen af retten til at få udbetalt de to gange 90 kr. — nu 2 gange 95 kr. — som det ærede medlem fru Erna Sørensen nu spurgte om, svarede den højtærede minister den 6. marts i tingets spørgetid på et spørgsmål af mig, at det var vel vanskeligt at forlange mere oplysning om ordningen end den, der ligger i, at kommunerne ved besked med, hvilke enlige mødre der får udbetalt børnebidrag. Jeg er dog ganske enig med det ærede medlem fru Erna Sørensen i, at man må gøre, hvad man kan for at få udnyttet de få bestemmelser, der findes om hjælp til enker og enlige mødre. Jeg mener også, at der i den henseende må kunne gøres mere fra socialministeriets og fra kommunernes side.

I det hele taget finder jeg anledning til, når vi nu taler om enkerne og de enlige mødre, at spørge den højtærede minister, om ikke han og regeringen påtænker på anden måde at komme disse vanskeligt stillede mødre til hjælp. Er de 10 kr.s forbedring, som der her er tale om om året, virkelig alt, hvad regeringen vil foreslå? Som jeg tidligere har sagt i det høje ting, har vi her at gøre med en gruppe meget vanskeligt stillede forsørgere; det er blevet klarlagt ikke mindst gennem enkekommissionens betænkning, der er afgivet allerede for år tilbage, og hvori der findes flere spørgsmål og forslag, som stadig ligger uløst. Nu er det blevet meddelt i radioen, at der kommer en forbedring for enkerne og de enlige mødre, men hele herligheden er kun en forbedring på 10 kr. om året.

Jeg ved ikke, om ikke den højtærede minister har det ligesom jeg, at han får breve fra enlige mødre og andre, som spørger. Det får jeg i denne tid. Hvad spørger de om? De spørger: hvornår kommer enkepensionen, som blev lovet i regeringens programerklæring? Og jeg lader enkerens spørgsmål til mig gå videre til den højtærede socialminister i håb om, at lovforslaget om en egentlig enkepension er lige på trapperne, for vist har vi fået en lov om overgangshjælp og underholdshjælp til enker og enlige mødre, som er i trang, men denne lov er efter min gruppes opfattelse ikke tilstrækkelig, og der er uden tvivl mange steder her i landet, hvor lovens

bestemmelser ikke engang udnyttes, sådan som de rummer mulighed for. Bestemmelserne kunne være bedre, men ikke engang de gældende bestemmelser udnyttes af kommunerne til gavn for de enlige mødre.

Efter min opfattelse må der gives større hjælp end den, der er fastsat i forsørgsloven. Mine erfaringer går ud på — og ministeren kan jo afkræfte, hvis det er forkert — at man i de kommuner, der udnytter denne lov — altså kun dér, hvor man udnytter loven — giver mødrene en underholdshjælp på størrelse med den, der gives til enligstillede personer, foruden det faderbidrag, som de får udlagt af pågældende kommune, og hjælpen til enligstillede personer er jo den folkepension, der ydes til enligstillede, minus de 15 pct., der er fastsat i forsørgsloven. Men dette er for lidt i underholdshjælp, for sammenlægger man mødrenes underholdshjælp med børnepengene, vil man se, at det er for ringe en sum at eksistere for. Faderbidraget er jo i forsørgsloven fastsat til at skulle dække $\frac{3}{5}$ af omkostningerne ved et barns forsørgelse, men hvad så med de $\frac{2}{5}$, som moderen skulle udrede, hvis hun ikke havde barnet hos sig? Disse $\frac{2}{5}$ skal hun altså selv tilvejebringe ud af det beløb, som hun får i underholdshjælp, og som svarer til, hvad hun selv skulle kunne eksistere for, hvis hun var alene. Jeg ville finde det naturligt, om man i hvert fald til enker og enlige mødre i trang forhøjede hjælpen sådan, at mødrene også fik de $\frac{2}{5}$ af det bidrag, som de skulle udrede, hvis de ikke havde børnene hos sig. Det ville være rimeligt, forekommer det mig, at ordne det således for kvinder, der på grund af børnenes pasning eller på grund af sygdom ikke kan påtage sig arbejde uden for hjemmet.

Jeg har tidligere anmodet om, at man i de større kommuner — og jeg lægger megen vægt på, om socialministeren vil være velvillig over for og interessere sig for, at få dette gennemført — at man i de større kommuner indretter særlige kontorer for disse enker og enlige mødre. Det ville hjælpe dem, hvis man fik sådanne kontorer; de med trykthed kunne gå til. Det behøver, som jeg tidligere har sagt, ikke at være store, luksuøst indrettede administrationslokaler; det kan udmærket foregå i et ganske enkelt

[Ragnhild Andersen.]

lokale, blot man opnår dette, at her er der en særlig interesse for enkerne og de enlige mødre i lighed med, hvad der er f. eks. for folkepensionisterne.

For de enkers og enligstillede mødres vedkommende, som ikke har egentlig behov for underholdshjælp, idet de tjener til hjemmets opretholdelse ved arbejde uden for hjemmet, finder jeg det også stadig utilfredsstillende, at de for at få faderbidraget udlagt af det offentlige skal skele til, om deres indtægt nu ikke kommer op over de 7 000 kr. om året, som den er fastsat til i forsorgsloven her i hovedstaden og tilsvarende mindre i de to andre kommunegrupper. Det er en utilfredsstillende ordning, at kvinderne skal holde øje med, hvor meget de tjener for at være sikre på at få den smule børnebidrag udlagt, som dog stadig væk kun er en lille del af det, der skal til for at forsørge børnene. Efter min mening må vi nå til — og det ville glæde mig, om de kvindelige medlemmer af folketinget ville hjælpe med dertil — at det offentlige garanterer enhver udearbejdende moder, at hun i hvert tilfælde kan få faderbidraget udlagt af det offentlige. Det er dog lettere for det offentlige at ordne sig med eventuelt forsømmelige forsørgere. Jeg ved godt, at vi har adskillige af dem — det er vel ikke de fleste, men der findes sådanne — og hvad gør man i dag? Man overlader kampen med disse forsømmelige forsørgere, der ikke vil betale bidraget, til mødrene i samme øjeblik, mødrene ved flid og dygtighed og meget arbejde får en indtægt, der i København når op over 7 000 kr. Det er et ganske urimeligt forhold; det offentlige må have ansvaret for at inddrive pengene, hvis det er nødvendigt, og mødrene må have sikkerhed for, at de i hvert tilfælde får faderbidraget udlagt, således at de ved, hvad de har at holde sig til.

Jeg har taget disse spørgsmål frem, fordi min gruppe mener, at det er meget godt at give disse vanskeligt stillede kvinder 5 kr. mere hver gang lagt til de 90 kr., de har fået det sidste par år, men det kan ikke være tilstrækkeligt; selv om denne tikrone som supplement er velkommen, må der mere til, og jeg håber, at den

højtærede minister vil kunne svare mig på spørgsmålet om enkepensionen og på de andre problemer, jeg har rejst, således at vi kan nå videre frem også i denne samling til gavn for de vanskeligt stillede mødre.

Socialministeren (Bomholt): Jeg takker for den saglige behandling af lovforslaget.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen spurgte mig, om nu også alle de enlige mødre, som loven er bestemt for, opnår at få ydelsen i henhold til loven. Sagen blev, som det ærede medlem fru Ragnhild Andersen bemærkede, rejst forleden dag i folketinget, og jeg svarede, at jeg ville overveje, om der i det kommende cirkulære kunne gives mere præcis og effektiv vejledning, idet selve ministeriet i hvert tilfælde ikke i henhold til den tradition, der findes, kan opfattes som egentlig propagandacentral.

Det ærede medlem fru Else Zeuthen spurgte mig, om der kunne ventes en permanent ordning, således at vi ikke hvert år skulle stilles over for et forslag af denne karakter. Jeg vil hertil svare, at vi må bestræbe os for at finde en eller anden løsning, der muliggør en mere permanent ordning.

Det ærede medlem fru Ragnhild Andersen var inde på tanker, der naturligt hører under enkepensionskommissionens arbejde, således spørgsmålet om oprettelse af særlige kontorer for enker. Der er selvfølgelig et meget vanskeligt problem vedrørende de unge og yngre enker, og det er ikke muligt at afstikke en linje her, medmindre den nedsatte kommission kan fremkomme med gode råd.

Enkepensionsspørgsmålet arbejder vi fortsat med i socialministeriet.

Erna Sørensen: Det var mindst af alt min hensigt at give udtryk for, at ministeriet skulle gøre propaganda for denne ydelse; men jeg finder det naturligt, at kommunerne gav en vis oplysning til de kvinder, som har denne ret efter loven, så at de kan udnytte den. Når jeg har rejst spørgsmålet, er det, fordi jeg har ladet mig fortælle, at de pågældende mødre ikke altid får ydelsen, fordi de

[Erna Sørensen.]

muligvis ikke har den fornødne kendskab til loven. Jeg finder det som sagt naturligt, at kommunen gav oplysninger, når den udbetaler bidrag forskudsvis, og at der på anden måde vises hensyn; der er jo ingen af disse kvinder, som har nogen luksus-tilværelse. Denne særlige ydelse er en hjælp og ikke noget, som man kan sige er en luksus for dem, der får pengene. Det var blot dertil, mine bemærkninger var knyttet.

Ragnhild Andersen: Jeg giver det ærede medlem fru Erna Sørensen ret i, at retten til at give de enlige mødre de 2 gange 90 kr. om året ikke udnyttedes alle vegne af kommunerne; det blev fremført allerede forleden dag, da vi havde et spørgsmål til den højtærede socialminister. Men jeg vil gerne dertil føje, at mit parti eller i hvert fald jeg personlig — jeg vil også tro, det gælder mit parti — ikke har noget imod, om socialministeriet skulle blive lidt af en propagandacentral for enker og enlige mødre. Jeg husker, at da vi i 1946 fik loven om mælkehjælp, var der mange, der ikke kendte den, og det er jo i og for sig en urimelighed, at kun lige netop de, der kender loven, får gavn af den, mens de mange andre, der ikke kender den, ikke får gavn af den. Sådan skal det ikke være. Det hjalp, da vi fik en smuk plakat op på sygekassekontorer og mødrehjælpskontorer og andre steder, som viste, at der var en lov om mælkehjælp, som sikrede alle gravide kvinder mælkehjælp, hvis de var i sygekasse. Det hjalp. Det gjorde såmænd ikke noget, om socialministeriet medvirkede til at få gennemført lignende foranstaltninger her.

Jeg beklager, at den højtærede socialminister ikke sagde, at der i denne samling kommer et forslag til lov om enkepension. Jeg håber ikke, det er ensbetydende med, at der ikke kommer noget forslag i denne samling; det fremgik jo af programmerklæringen, at det var regeringens hensigt at

fremstøtte forslag. Jeg håber, at den højtærede minister kan bekræfte, at vi kan vente et forslag i denne samling.

Socialministeren (Bomholt): Jeg er principielt enig med det ærede medlem fru Erna Sørensen. Jeg skal som sagt gerne overveje, hvorledes de enlige mødre, som loven vedrører, kan få besked; men vi skal finde frem til former, der er naturlige for både staten og de kommuner, som i særlig grad har med sagen at gøre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om midlertidigt tillæg til visse ydelser i henhold til lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, loven om invaliderente m. v. til tilskadedkomne militære værnepligtige samt loven om invalideforsørgelse.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1375, fremsættelsen i tidenden sp. 2900).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Holger Larsen: Jeg skal anbefale lovforslaget til hurtig vedtagelse. Det går ud på at ajourføre de erstatningsbeløb, som udbetales til dem, der er kommet til skade før 1. april 1947, erstatninger, som ikke er pristalsregulerede. Der er ingen grund til at gøre mange bemærkninger om lovforslaget. Det er kun naturligt.

Søren Andersen: Lovforslaget betegner en simpel ajourføring af visse erstatningsbeløb og kapitalerstatninger til militære værnepligtige og andre, der er blevet invalideret før den 1. april 1947. Da de andre invalider får deres rente pristalsreguleret og det her